

Til høringsinstansene
(se liste)

Deres ref:
Vår ref: 2019/159121
Dato: 19.09.2019
Org.nr: 985 399 077

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

HØRING

- FORSLAG TIL ENDRING AV FORSKRIFT OM SPORBARHET OG MERKING AV STORFE OG STORFEKJØTT

Hovedinnhold i forskriftsutkastet

Høringsforslaget går ut på at Mattilsynet gir storfeprodusentene en alternativ løsning som sikrer at storfeprodusentene i hele landet fortsatt kan merke storfe med elektroniske øremerker (RFID) fra 2020. Dagens løsning, som bygger på kommunenummer, vil gjøre elektroniske øremerker umulig i kommuner som påvirkes av regionreformen. Dette er på grunn av tekniske krav til elektroniske øremerker (RFID). Mattilsynet foreslår å innføre et alternativt nummer som storfeprodusentene kan bruke i øremerket.

Systemet blir tilsvarende det som i dag brukes på småfe med en 7-sifret identifikator for dyreholdet og et 5-sifret individnummer på øremerket. Begge øremerkene skal være preget med sju-sifret identifikator samt dyrets individuelle identifikasjonskode. Produsentnummeret vil fortsatt identifisere driftsenheten.

Endringen skal tre i kraft så snart som mulig for å dekke behovet i Trøndelag fylke. Det er ikke foreslått overgangsregler, dyr som er allerede merket skal ikke gis nytt øremerke.

Bakgrunnen for forslaget

Både Mattilsynet og Landbruksdirektoratet har fått i oppdrag å arbeide for å kunne utvikle dagens identifikator, produsentnummeret.

Dette har vist seg å være et ambisiøst og tidkrevende arbeid, både for Mattilsynet som må utvikle en slik identifikator og for landbruksnæringen som må tilpasse seg og innføre denne. Det er også avdekket at produsentnummeret er en for sentral del av landbruksnæringens systemer til å kunne avvikles på kort sikt. Det innebærer at det vil bli generert nye produsentnummer i 2020 på grunnlag av de nye fylkes-/kommunenumrene.

Storfenæringen innførte 1.1.2018 frivillig elektronisk merking av storfe og har løpende investert i løsninger for å effektivisere håndteringen av og sikre sporingen av husdyr gjennom hele verdikjeden. En viktig driver for Mattilsynet på kort sikt er å løse utfordringen med elektroniske øremerker etter Regionreformen. En videreføring av dagens regelverk for merking av storfe vil fra 2020 i stor grad gjøre elektronisk merking av storfe umulig.

For at landbruksnæringa skal kunne realisere gevinstene ved innføringen av elektronisk merking av storfe, må de ha et annet nummer på øremerket enn de nye produsentnumrene som blir laget etter 1.1 2020. Vi kan ikke bruke de nye produsentnumrene og det er ikke tid til å lage ny identifikator som oppdraget fra LMD er. Løsningen er å beholde produsentnummeret som identifikator, men tillate at storfe kan ha et annet nummer på øremerket. De nye produsentnumrene har siffer som er for høye til at vi kan bruke dem i elektroniske øremerker da standardene på de elektroniske øremerkene setter grenser for hvilke nummer som kan brukes. (se faktaboks under)

Standard for elektroniske øremerker (RFID sendere)

Europeisk landbruksmyndigheter har besluttet at ISO 11784 skal benyttes for elektroniske øremerker i EU/EØS. Standarden innebærer at hver RFID-brikke skal representere et tall på 12 siffer for å identifisere individet. Dette tallet kan av tekniske årsaker ikke være høyere enn 274 877 906 944.

I Norge har disse 12 sifrene vært satt sammen av produsentnummer (8 siffer) og individnummer (4 siffer). Produsentnumrene har vært basert på fylkes-/kommunenummer fra 0101 Halden i Østfold til 2030 Sør-Varanger i Finnmark. Et eksempel på et øremerke i Halden ville vært 01010010 1000.

I 2018 fikk nye Trøndelag fylkesnummer 50, noe som gjorde elektroniske øremerker ikke kunne tildeles der. Et eksempel på øremerke i Trondheim, med kommunenummer 0501 er: 50010001 1000, noe som er høyere enn ISO-standard og produsenten kan derfor ikke bestille elektronisk øremerke.

Etter Regionreformen i 2020 vil de berørte fylkene og kommunene få nye og høyere nummer, for eksempel vil kommunenumrene i Viken begynne på 30XX og derfor ligge høyere enn det ISO-standard for elektroniske øremerker tillater.

Valgt løsning

Den valgte løsningen gjør det mulig for næringen og fortsatt merke storfe elektronisk etter Regionreformen 2020 i tillegg til Trøndelag som har vært avskåret fra dette i 2 år.

Løsningen er å gi storfe som skal merkes elektronisk et alternativt 12-sifret nummer.

Dette 12-sifrede nummeret består først av en 7-sifret Dyreholds-ID, som Mattilsynet tildeler hver driftsenhet, i tillegg til et 5-sifret individnummer. Småfe har i over 10 år blitt merket med 7 sifferet identifikator (Dyreholds-ID) og 5 sifferet individnummer. Etter forskriftsendringen kan storfe nå merkes på samme måte i tillegg til slik de merkes i dag. Gjeldende produsentnummer vil fortsatt identifisere driftsenheten på sted der dyr holdes. Dyreholds-ID skal knyttes til produsentnummeret i Husdyrregisteret. Mattilsynet vil gjøre tilgjengelig en oversikt over hvilke Dyreholds-ID som er knyttet til hvilket produsentnummer.

Nærmere om produsentnummeret

Produsentnummeret knytter sammen kommunenummeret, hentet fra matrikkelen, med et nummer for garden og et løpenummer for produsenten som er ansvarlig for husdyrene der.

Regionsreformen som trer i kraft 1.1.2020 vil endre kommunenummeret til alle kommuner som blir berørt av endringer i fylkes- eller kommuneinndelingen. Det medfører at også alle produsentnumre må endres.

Innholdet i forskriftsutkastet

Den foreslåtte endringen innebærer at det åpnes for en alternativ identifikasjonskode på øremerkene til storfe.

Forordning (EU) nr. 653/2014 endret forordning (EF) nr. 1760/2000 og åpner for at det ikke lenger er krav om at driftsenheten dyret er født på skal kunne identifiseres direkte ut fra dyrets identifikasjonskode på øremerket, men på grunnlag av dyrets identifikasjonskode og registreringen av dyret i et register (Husdyrregisteret i Norge).

I det gjeldende nasjonale utfyllende regelverket er det et krav om at man skal prege øremerkene med produsentnummer i tillegg til individnummer.

Vi foreslår å utvide muligheten for produsentene til å merke storfe med et alternativt 12-sifret nummer bestående av et 7-sifret Dyreholds-ID og et 5-sifret individnummer ved å tilføye nytt fjerde ledd til § 7 i forskrift 9. juli 2010 nr. 1131 om sporbarhet og merking av storfe og storfekjøtt. Se vedlagt utkast til endringsforskrift.

Konsekvensutredning

Mattilsynet og landbruksnæringen har i lang tid hatt en god dialog for å få til en løsning på spørsmålet om en ny identifikator i husdyrhold på kort og lang sikt. Næringen har signalisert at de har utfordringer med å avvikle sin bruk og avhengighet av produsentnummeret i sine systemer og prosesser. Samtidig har de tydelig signalisert at vi må få til en løsning så storfe i hele landet kan merkes elektronisk.

Den viktigste konsekvensen ved denne endringen i sporbarhetsforskriften er at næringa vil kunne realiseres gevinstene ved å merke storfe med elektroniske øremerker.

Den foreslåtte regelendringen innebærer ikke noe materiell endring, verken en innskjerping eller lemping av kravene til sporing og merking av storfe.

Storfeprodusenter i Trøndelag har siden 2018 ikke hatt mulighet til elektronisk merking av storfe. Så snart forskriften er fastsatt kan storfe i Trøndelag merkes med elektroniske øremerker, noe som vil bidra til god sporing og effektive løsninger både hos produsent og i verdikjeden.

Konsekvenser ved å gjennomføre tiltaket

Mattilsynet må gjøre endringer i sitt fagsystem MATS, både i Husdyrregisteret, Merkeregisteret og Veterinærregisteret. Eksisterende integrasjoner og tjenester ut mot produsenter må gjennomgås og eventuelt endres. Siden produsentnummeret skal beholdes må Mattilsynet konvertere alle produsenter/tilsynsobjekter fra dagens produsentnummer til produsentnummer basert på ny fylkes- og kommunestruktur.

Endringene i Mattilsynets fagsystemer, å konvertere produsentnummer og prosjektledelse vil koste ca. 3 millioner kroner.

Landbruksnæringen må også gjennomføre konverteringen av produsentnummer. Tilbakemeldingen fra husdyrnæringen er at dette er mindre krevende og forbundet med mindre risiko sammenlignet med å innføre en ny identifikator. Husdyrnæringen må endre de IT-systemene som er integrert mot Mattilsynet for å kunne håndtere Dyreholds-ID. Siden de nye øremerkene på storfe i utforming er tilsvarende som de vi har på småfe er konsekvensen av endringen vurdert som liten. Samtidig får de beholde produsentnummeret og brukt dette videre i sine systemer. Dette er viktig for næringen.

For slakteriene er konsekvensen av at alle storfe kan merkes elektronisk store innsparinger og kvalitetsforbedringer. I en rapport kalt «Høringsrapport RFID for storfe» fra 2013 utarbeidet av en arbeidsgruppe nedsatt av Kjøtt- og fjørføbransjens landsforbund og Nortura fremgår det at det er avvik knyttet til merking eller registrering ved 5-10 % av alle storfe. Det anslås nøkternt at den manuelle oppfølgingen av dette årlig legger beslag på 3 – 6 årsverk.

Storfeprodusentene i hele landet vil med tiltaket kunne merke dyrene elektronisk. Denne muligheten mistet Trøndelag da de gikk fra å være fylke 16 og 17 til fylke 50. Dette er effektivt, ikke bare når dyrene sendes til slakt, men også ved daglig drift og sporing av dyr. De elektroniske øremerkene leses av automatisk uten manuell tasting av tall. Det tilbys et bredt spekter av utstyr som sammen med elektroniske øremerker kan rasjonalisere driften vesentlig. I «Høringsrapport RFID for storfe» fra 2013 nevnes:

- Automatisk og individuelle mjølkefôring av kalv
- Automatisk og individuell tildeling av kraftfôr
- Automatisk mjølkesystem (robot)
- Veiing og sortering
- Brunstovervåkning
- Håndholdt enhet med RFID-leser for registrering av hendelser til husdyrkontroll, Husdyrregisteret og f.eks. ved innmelding til slakt
- Automatisk registrering, eventuelt også sortering, ved punkt i beite

Produsentene må imidlertid forholde seg til et nytt nummer på øremerkene og mange vil også få nytt produsentnummer. Endringen vil ikke gi produsentene en merkostnad.

Landbruksdirektoratet vil ikke kunne avvikle forvaltningen av produsentnummeret i den nærmeste fremtid. De må også gjennomføre konverteringen av produsentnumrene. Dette går automatisk som en følge av endringer i matrikkelen. Å videreføre produsentnummer vil kreve at forvaltningsansvaret for produsentnummer med teknisk og funksjonell brukerstøtte videreføres inntil videre.

Konsekvenser ved å ikke gjennomføre tiltaket

Regionreformen vil anslagsvis berøre ca. 7 000 storfeprodusenter. Hvis regelverket ikke blir endret vil det for disse storfeprodusentene fra 2020 ikke lenger være mulig å merke storfe med elektroniske øremerker. I tillegg kommer ca. 3 000 produsenter i Trøndelag som siden 2018 ikke har hatt denne muligheten. De vil fortsatt være henvist til manuelle prosesser eller å kjøpe fordyrende tilleggsutstyr for elektronisk sporing.

Landbruksnæringen har investert store summer i utstyr for å lese øremerker med RFID i hele verdikjeden. Realiseringen av gevinstene ved denne investeringen vil bli forskjøvet til elektronisk merking av storfe en gang i fremtiden blir mulig. I tillegg vil et stadig større

antall storfe måtte håndteres manuelt som en følge av en reduksjon i antall storfe med elektroniske øremerker.

Hvis ikke forskriftsendringen gjennomføres vil risikoen øke for feil og avvik knyttet til sporingen av dyr og derved dårligere dyrehelse. Dette vil igjen kunne medføre dårligere mattrygghet.

Overgangsordning

Det er planlagt at dyr skal merkes med nytt nummer senest fra årsskiftet 2020. Det er ikke behov for overgangsordninger. Den foreslåtte forskriftsendringen sikrer at dyr som allerede er merket ikke skal merkes på nytt.

Høringssvar

Høringssvar sendes inn via lenke på Mattilsynets nettside:

https://www.mattilsynet.no/dyr_og_dyrehold/produksjonsdyr/merking_og_registrering_av_produksjonsdyr/endring_av_forskrift_om_sporbarhet_og_merking_av_storfe_og_storfekjott.36275

Alle høringssvar vil bli offentliggjort.

Høringsfrist: 01. november 2019

Med hilsen

Anne Marie Jahr
seksjonsjef

Vedlegg:

Utkast til forskrift om endring av forskrift om sporbarhet og merking av storfe og storfekjøtt